

Білі тумани на ісході літа над Дністром

Володимир Приймак

Від Монахової скали дорога веде до нашого села. Внизу, як на долоні, Уніж, вдалині на обрії — Корнів, а до нас через луки і водоспади. Колись тут струменіла ріка, що вигризла каньйон, тепер через село тече маленька річечка без назви, що бере свій початок від джерел у сіножатях. Спокійна й тиха. Знорувилася лиш раз по весні під час повені, вхопила малого хлопчика, що необачно дивився з берега на воду, і закрутила ним у круговерті. Все село бігло тоді вздовж потоку, а його несло все далі і далі, перетираючи об скелі. Кинувся у вир Дмитро Іванчук, кремезний хлописько, що життя відпрацював колгоспним шофером, врятував того хлопчика, подарував ще один день народження. Певно, що й святкували разом, і не раз.

Дністер і побратим тут, і поради́ник. У часи атеїзму, коли церкву закрили, ми пішли до Дністра. Приходив, ніби з безвісті, монах, де лишився цей грот, покривав омофором. Тут був наш Великдень. Вселенська велич, вічно замріяна далина ріки робили з нас і нижніх романтиків, і людей з характером. Дністер — він підступний. Василь Семенишин, що жив у нас через дорогу, студент університету, талант, що засвітив би не одну зірку. Але його забрав Дністер. І лише старші парубки, коли співали тужливу пісню про змарновані літа, то казали, що написав її Василь. Одного разу я відважився, підняв руку і голосно гукнув на там той бік.

— Ей!..

Весляр, що порався коло човна, довго вдивлявся, потім махнув рукою, щоб йшов я вниз, бо хвиля зносить. Я сів у човен, чайку, як його тут називають, і ми взяли курс на той берег. Ріка спочатку тихо гомоніла, пізніше голос її дужчав, а на бистрині говорила, і, як мені здалося, голосами тих, кого забрала. На березі на нас чекало трійко чоловіків, що незграбно переставляючи ногами, як ті бузьки на мляці, поверталися з поля.

— Мой!..

Гукнули до весляра.

— Як там погода на тім боці?..

— Та нічо'...

Засміявся весляр.

— Сонце світить...

— Та світить-світить, та от, не гріє...

Чоловіки були старими, час познущався, зробивши немічними й безсилими, а колись колгосп на них тримався, не було вправніших на косовиці. "... Бриніла коса коло покосА, бриніла..." Вони і тепер не опускали рук, ходили завідувати, як там, доспіло вже, чи ні ще, ішло до жнив, молоді давно виїхали, десять років не було вже весіль, не

народжувались діти, і коли приходила гаряча пора, то надія знову була на них. Першу скрипку грали, звичайно, комбайнери, а у видолинках, там, де вилягало, брали коси вони. Ми сіли на березі, розмова їх була рівною, як гладь ріки, коли дивитися на неї здалеку. Так розмовляють люди, які нікуди вже не поспішають. В'язались спогади про війни, партизанку, про українців і чужинців. Вони знали історію іншу, аніж та, що її вчили нас по університетах.

— А як треба було рубати хрести, то повезли его поближче до Золотого Потока...

— Аби ніхто не пізнав...

— Ніхто і не відав, що він там витворяв...

— А незабавом дав ему колхоз нову машину...

— Неділеньки святої приїхав додому, а як давав назад, то з обори вибігла маленька дитинка, хлопчик его...

— Не міг він того пережити, хотів накласти руки, але люди не дали...

— Певно, мав нести свій хрест...

— Ая...

— Бога гнівити не можна...

— Навіть удариш маленьким бучком, то тобі й те повернеться...

— А ви думаєте вони позакривали церкви...

— Та ж збирають гріхи на свої голови...

Повірити в це було складно, парторги по селах почувалися впевнено, колгоспи стояли твердо. Ми попрощалися, вони пішли видолинком з білими-білими головами, самі в білому, як журавлі перед своєю дорогою. Сказав про це і весляру, та він моїх фантазій не сприйняв.

— Усі ми тут, як ті тумани білі на ісході літа над Дністром...

— А ти куди мандруєш?..

Спитав весляр.

— Хочу знайти Неопалиму купину...

— Тоді тобі на хутір Біла...

На хуторі заночував. Лісник розповідав про ліс, казав, що хоче зробити його заповідним, бо вирубують і нема спасу від браконьєрів. Вранці з вішалки, що біля порога, взяв він рушницю і пішов лісом. Один проти всіх. Я стояв посеред путівця, єдиного у всіх напрямках, сходило сонце, і воно звично купалося у хвилях ріки, що була тут і зліва, і справа. Я не знаю, чи є ще на світі куточок, де на одну ріку можна би глянути з двох берегів одночасно. Потім ходив калиновим гаєм і їв кислі ягоди, бо лісник казав, що це добре на серце. А коли вже шукав Неопалиму купину, то, певно, був подібний на пісняка-хлопчину, що так шукав Червону руту.

— Неопалима купина - кущ тернини, який палає, але не згорає...

Оповідав мені старий весляр.

— Колись Бог з'явився в цій тернині Мойсеєві, що пас овець поблизу гори Синай...

Так вперше в житті слухав я Біблійне писання.

— Мойсей підійшов до куща, аби подивитись, чому той горить вогнем, але не

згорає, а Бог покликав з палаючого куща...

І ще весляр тоді сказав:

— Але тобі треба прийти сюди в самі жнива, коли стоїть тут спека, тоді спалахує Неопалима купина...

Коли прощались, кинув ніби й без жалю:

— Спалахуємо й ми, але згораємо...

— Так-так, і лише світ цей вічний, як кущ тернини Неопалима купина...